

STOCKHOLMSKÄLLAN

► LÄS MER OM DET GAMLA STOCKHOLM PÅ STOCKHOLMSKÄLLAN: www.stockholmskallan.se

Häxhäkte och folkmyller vid Slussen

■ ■ Mitt på Slussen tronar Stadsmuseets stora vita byggnad. I dag är det svårt att tänka sig vilket myller av verksamheter som en gång legat här.

Text: Maria von Schéele

Nicodemus Tessin den äldre ritade huset redan år 1662. På ritningarna var det dubbelt så stort som det kom att bli i verkligheten. Man ville bygga ett Generalfaktorikontor för att främja svensk export, men så kom det aldrig att bli. I stället byggdes, i stadens egen regi, en huvudlänga mot Götgatan och två flyglar. Framför huset uppfördes Ryssgården.

Där hade ryska handelsmän sina bodar och där kunde stockholmarna köpa sadlar, piskor och handskar i parti. Ryssarna vistades här ungefär halva året och tolkar hjälpte till när affärerna gjordes upp. Inne i det som i dag är museets samlingshall, Tessinsalen, låg under många år en rysk ortodox kyrka.

Efter slaget vid Narva tillfångatogs de ryska handelsmän som råkade befinna sig i landet och spärrades in i Södra stadshusets fängelsehålor.

Här låg Södra kämnärsrätten med

”Där hade ryska handelsmän sina bodar och där kunde stockholmarna köpa sadlar, piskor och handskar i parti.

sitt fruktade stadshäkte. De stockholmsskivvinnor som år 1675–76 anklagades för att vara häxor och för att ha tagit barn med sig till djävulen, satt häktade och dömdes där.

De stockholmare som ville äta och dricka gott kunde besöka den populära Södra stadshuskällaren. Det var stadens näst finaste näringsställe (allra finast var stortorgskällaren). Här kunde man dricka både vin från Rehn och svenskt kryddat brännvin.

Under 1700-talet drevs den av en Madame Göransson. Krogen fanns kvar till mitten på 1800-talet. Under detta sekel avlöste också flera skolor varandra här. För många var också Södra stadshuset deras bostad. Den sista hyresgästen flyttade ut i mitten av 1930-talet.

För andra var huset deras arbetsplats. Ett sidenväveri startade redan 1687, senare har här legat verkstäder för bland annat spelkort- och likkisttillverkning och en mängd olika slags butiker.

År 1871 började så järnvägstågen tuffa förbi, och huset förföll. Stadens budningskontor flyttade in (dit gick man för att beställa tömning av sina dasstunnor) och man sålde till och med gödsel i en lokal där det senare kom att säljas varm lunchmat. På 1920-talet inredde man en kommunal tvättstuga i husets bottenvåning.

När man började planera för Slussen-ombyggnaden på 1920-talet diskuterade man till och med en eventuell rivning. Som tur var hade det då bildats en Stadsmuseikommitté! Så kom det att bli. I år fyller Stockholms stadsmuseum 75 år.

1600-TALET. Södra stadshuset på 1690-talet.

PLANSCH UR "SVECIA ANTIQUA ET HODIERNA"

1900-TALET. Södra stadshuset år 1914. Framför byggnaden järnvägsspår. FOTO: STOCKHOLMS STADSMUSEUM